

طرح طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل

مستخدمین دستگاه های اجرایی
مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت

دستگاه ها و مستخدمین مشمول:

- ۱- مشمولین قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱.
- ۲- شرکتهای دولتی مشمول مقررات استخدامی دولتی مصوب ۱۳۵۲/۳/۵.
- ۳- مؤسسات، سازمانها، نهادها و دستگاه های اجرایی و عمومی که به نحوی از مقررات و ضوابط قانون نظام هماهنگ استفاده می کنند.
- ۴- سایر دستگاه ها حسب مورد.

گردآوری و تنظیم:

یوسف رونق

انتشارات فرمانش

www.farmanesh.org

مؤسسه توسعه و بهبود مدیریت

www.mdi.co.ir

سرشناسنامه:	رونق، یوسف، ۱۳۲۶ -	گردآورنده
عنوان قراردادی:	ایران. قوانین و احکام.	
عنوان قراردادی:	ایران، اساسنامه ها و آیین نامه ها.	
عنوان و نام پدیدآور:	طرح طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل مستخدمین دستگاه های اجرایی مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت ... / [گردآوری و تنظیم] یوسف رونق.	
مشخصات نشر:	تهران: فرمنش، ۱۳۸۶.	
مشخصات ظاهری:	[۷۶۰] ص.	
شابک:	۱- ۴- ۹۶۳۶۶- ۹۶۴- ۹۷۸	
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا	
یادداشت:	[به سفارش] مؤسسه توسعه و بهبود مدیریت.	
یادداشت:	کتابنامه: ص. [۷۶۰]؛ همچنین به صورت زیر نویس.	
موضوع:	مشاغل -- رده بندی.	
موضوع:	حقوق و مزایا -- ایران -- نظام های پرداخت -- آیین نامه ها.	
موضوع:	ایران -- کارمندان دولت -- شرح وظایف.	
موضوع:	ایران -- کارمندان دولت -- حقوق و مزایا.	
شناسنامه افزوده:	مؤسسه توسعه و بهبود مدیریت.	
رده بندی کنگره:	۹۴۹/۵/۴ HF۵۵۵	
رده بندی دیویی:	۹۵۵-۳۰۶/۶۵۸	
شماره کتابشناسی ملی:	۱۰۵۷۳۹۸	

مؤسسه توسعه و بهبود مدیریت

mdi@mdi.co.ir

ISBN: 978- 964- 96366- 4- 1

شابک: ۱- ۴- ۹۶۳۶۶- ۹۶۴- ۹۷۸

نام کتاب:

طرح طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل مستخدمین دستگاه های اجرایی مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت

گردآوری و تنظیم: یوسف رونق

ناشر: انتشارات فرمنش

صندوق پستی: ۴۷۹۶- ۱۹۳۹۵

پست الکترونیکی: farmanesh@farmanesh.org

چاپ اول: ۱۳۸۶

لیتوگرافی: باران

چاپ: شرکت چاپ و نشر علمی و فرهنگی کتیبه

تیراژ: ۲۰۰۰

EAN: 9789649636641

فهرست مطالب

۹	فهرست جداول
۱۱	سرآغاز
۱۳	پیشگفتار
۲۳	بخش اول: آیین نامه اجرایی و طرح های امتیازی
۲۴	فصل اول: ابلاغ آیین نامه اجرایی طرح طبقه بندی مشاغل
۲۵	۱-۱ آیین نامه اجرایی طرح طبقه بندی مشاغل
۲۵	فصل اول - کلیات و تعاریف
۲۷	فصل دوم - مقررات
۳۳	۱-۲ آیین نامه تغییر گروه مستخدمین رسمی و ثابت
۳۴	۱-۳ بخشنامه رعایت حقوق اقلیتهای مذهبی در اعزاز مشاغل
۳۴	۱-۴ بخشنامه مربوط به تشخیص خدمت برجسته براساس بروز لیاقتهای ویژه
۳۶	۱-۵ بخشنامه در مورد اعطای یک گروه تشویقی به کارکنان
۳۶	۱-۶ بخشنامه در مورد تفویض اختیار اعطای یک گروه تشویقی به کارکنان
۳۷	۱-۷ بخشنامه در مورد تهیه و تنظیم شرح وظایف پستهای سازمانی
۵۰	۱-۸ فرمهای حکم مستخدمین رسمی و قرارداد مستخدمین بیمانی
۵۲	۱-۹ بخشنامه اصلاح ماده ۱۳ آیین نامه اجرایی طرح طبقه بندی مشاغل آموزش و کارآموزی کارکنان
۵۴	۱-۱۰ بخشنامه به دارندگان گواهینامه ششم ابتدایی و طی دوره آموزشی تخصصی
۵۵	۱-۱۱ قسمتی از بخشنامه چگونگی اجرای قانون نظام هماهنگ پرداخت
۵۶	۱-۱۲ قسمت قابل اجرای بخشنامه ملحقیات آیین نامه اجرایی طرح طبقه بندی مشاغل
۵۷	۱-۱۳ بخشنامه اصلاحی و نحوه احتساب تجربه
۵۹	۱-۱۴ بخشنامه اصلاحات آیین نامه اجرایی طرح طبقه بندی مشاغل
۶۲	۱-۱۵ بخشنامه کمیته های اجرایی طرح طبقه بندی مشاغل
۶۶	۱-۱۶ ابلاغیه تشکیل کمیته های اجرایی طرح طبقه بندی مشاغل
۶۷	۱-۱۶-۱ فهرست دستگاه های اجرایی مجاز به داشتن کمیته اجرایی طرح طبقه بندی مشاغل
۶۸	۱-۱۶-۲ بخشنامه تفویض اختیار به کمیته های اجرایی طرح طبقه بندی مشاغل
۶۸	۱-۱۷ بخشنامه ضوابط اصلاح طرح های طبقه بندی مشاغل
۶۹	۱-۱۸ بخشنامه در مورد امتیازات استخدای قاریان و حافظان قرآن کریم
۷۱	۱-۱۹ بخشنامه لغو آزمون تصدی مشاغل کاردانی و کارشناسی

۲۰-۱- بخشنامه تخصیص امتیاز در طرح های امتیازی برای جانبازان.....	۷۲
۲۱-۱- بخشنامه اعطای امتیاز عامل خدمت در جبهه در طرح های امتیازی.....	۷۲
۲۲-۱- بخشنامه مربوط به اصلاحات رشته های شغلی رسته بهداشتی- درمانی.....	۷۳
فصل دوم: قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت و آیین نامه های مربوط.....	۷۵
۱-۲- قانون اصلاح قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت نیروهای مسلح.....	۸۵
۲-۲- قانون افزایش حق عائله مندی و اولاد.....	۸۶
۳-۲- قانون عائله مندی مستخدمین زن شاغل و بازنشسته که متکفل مخارج فرزندان باشند.....	۸۷
۴-۲- مفاد ماده ۸ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت در مورد اصلاح حق عائله مندی و اولاد.....	۸۸
۵-۲- قانون استفساریه در خصوص تبصره ۲ ماده ۱ قانون نظام هماهنگ پرداخت.....	۸۸
۶-۲- قانون استفساریه تبصره ۴ ماده ۳ و تبصره های مواد ۱۷ و ۲۲ قانون نظام هماهنگ پرداخت.....	۸۹
۷-۲- قانون تسری افزایش ضریب حقوق کارکنان مشمول دولت به قضات و اعضای هیأت علمی.....	۸۹
۸-۲- قانون الحاق یک تبصره به عنوان تبصره ۷ به ماده ۳ قانون نظام هماهنگ پرداخت.....	۹۰
۹-۲- بخشنامه در مورد گروه های تشویقی.....	۹۰
۱۰-۲- آیین نامه اجرایی قانون نظام هماهنگ پرداخت.....	۹۱
۱۱-۲- امتیازات استخدامی اینارگران.....	۹۷
فصل سوم: طرح ارزیابی و ضوابط انتخاب و انتصاب مدیران.....	۱۰۳
۱-۳- بخشنامه ابلاغ طرح ارزیابی مشاغل مدیران.....	۱۰۴
۲-۳- بخشنامه ضوابط گروه های تشویقی مدیران.....	۱۱۹
۳-۳- بخشنامه ضوابط انتخاب، انتصاب و تغییر مدیران.....	۱۲۲
۴-۳- بخشنامه موضوع دستورالعمل ضوابط انتخاب و انتصاب مدیران.....	۱۲۵
فصل چهارم: طرح ارزیابی و تخصیص مشاغل تخصصی و تحقیقی.....	۱۳۶
بخشنامه ابلاغ طرح ارزشیابی و تخصیص مشاغل تخصصی و تحقیقی.....	۱۳۶
فصل پنجم: طرح طبقه بندی و ارزیابی هنرمندان.....	۱۵۲
۱-۵- قسمت اول ارزیابی مشاغل هنرمندان به عنوان کارمندان دستگاه های دولتی.....	۱۵۲
۵-۱-۱- ابلاغیه ضوابط اجرایی طرح طبقه بندی مشاغل هنرمندان کشور.....	۱۵۲
۵-۱-۲- بخشنامه موضوع اصلاحات طرح طبقه بندی مشاغل هنرمندان.....	۱۶۰
۵-۲- قسمت دوم: مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی هنرمندان هنرهای سنتی.....	۱۶۱
۵-۲-۱- آیین نامه تشکیل شورای ارزشیابی هنرمندان هنرهای سنتی و ضوابط ارزشیابی آنان.....	۱۶۱
۵-۲-۲- تصویب نامه آیین نامه تکریم هنرمندان پیشکسوت.....	۱۶۷
۵-۲-۳- تصویب اصلاح آیین نامه تکریم هنرمندان پیشکسوت.....	۱۶۷
فصل ششم: آیین نامه اجرایی ارزیابی مشاغل رشته های شغلی پزشکی.....	۱۶۹
آیین نامه اجرایی طرح طبقه بندی مشاغل رشته های پزشکی.....	۱۷۰
فصل هفتم: طرح طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل معلمان کشور.....	۱۷۹
۱-۷- ابلاغیه طرح طبقه بندی مشاغل معلمان کشور (ویژه مشاغل آموزشی وزارت آموزش و پرورش).....	۱۸۰
۷-۱-۱- مقدمه.....	۱۸۱
۷-۱-۲- اصلاحات صورت پذیرفته در طرح.....	۱۸۲
۷-۱-۳- شرح رشته های شغلی.....	۱۸۴
۷-۱-۳-۱- آموزگاری.....	۱۸۴

۱۸۷	۷-۱-۳-۲- دبیر راهنمایی
۱۹۰	۷-۱-۳-۳- دبیر دبیرستان
۱۹۵	۷-۱-۳-۴- هنرآموزی
۱۹۷	۷-۱-۳-۵- مدرس
۱۹۹	۷-۱-۳-۶- مربی امور تربیتی مدارس
۲۰۱	۷-۱-۳-۷- مشاور تحصیلی
۲۰۳	۷-۱-۳-۸- مدیریت واحد آموزشی
۲۰۶	۷-۱-۴- آیین نامه اجرایی طرح طبقه بندی مشاغل معلمان کشور
۲۱۰	۷-۱-۵- فهرست عناوین مشاغل مشمول ماده یک دستورالعمل نحوه احتساب تجربه آموزشی

بخش دوم: مجموعه شرح رشته های شغلی هشت رسته طرح ۲۱۷

کتاب اول: رسته آموزشی و فرهنگی ۲۱۹

کتاب دوم: رسته اداری و مالی ۲۸۳

کتاب سوم: رسته امور اجتماعی ۳۵۷

کتاب چهارم: رسته بهداشتی و درمانی ۴۶۱

کتاب پنجم: رسته خدمات ۵۳۷

کتاب ششم: رسته کشاورزی و محیط زیست ۵۶۳

کتاب هفتم: رسته فنی و مهندسی ۶۲۹

کتاب هشتم: رسته فناوری اطلاعات ۷۴۱

فهرست جداول

شماره جدول	شرح جدول	شماره صفحه
۱/۱	شرایط احراز تحصیلی و تجربی کلیه رسته های طرح طبقه بندی مشاغل به استثنای رسته فناوری اطلاعات و طرح هنرمندان (صرفاً دارندگان درجات هنری)- تاریخ اجرا: ۱۳۷۰/۱/۱	۲۸
۲/۱	شرایط احراز تحصیلی و تجربی کلیه رسته های طرح طبقه بندی مشاغل به استثنای رسته فناوری اطلاعات و طرح هنرمندان (صرفاً دارندگان درجات هنری)- تاریخ اجرا: ۱۳۷۵/۱/۱	۲۸
۱/۲	شرایط احراز تحصیلی و تجربی رسته فرابری داده ها	۳۰
۲/۲	شرایط احراز تحصیلی و تجربی رسته فناوری اطلاعات	۳۰
۱/۳	شرایط احراز مشمولین طرح طبقه بندی مشاغل هنرمندان کشور (ویژه دارندگان درجات هنری)- تاریخ اجرا: ۱۳۷۰/۱/۱	۳۱
۲/۳	شرایط احراز مشمولین طرح طبقه بندی مشاغل هنرمندان کشور (ویژه دارندگان درجه هنری)- تاریخ اجرا: ۱۳۷۵/۱/۱	۳۱
۳/۳	شرایط احراز مشمولین طرح طبقه بندی مشاغل هنرمندان کشور (ویژه دارندگان درجات هنری)- تاریخ اجرا: ۱۳۸۵/۵/۹	۳۲
۴	دارا بودن گواهینامه خوشنویسی و حصول تجارب لازم	۳۳
۵	جدول موضوع تبصره ۳ ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی طرح طبقه بندی مشاغل	۳۳
۶	جدول شرایط احراز رشته شغلی مربی ورزش (ویژه دارندگان عناوین قهرمانی)	۳۴
۷	شرایط احراز مددیار معلولین	۳۵
۸	شرایط ارتقای گروه دارندگان مدرک تحصیلی لیسانس و بالاتر معاف از سیستم امتیازی در گروه های ۱۲ الی ۱۵	۳۶
۴۹	شرح وظایف پست سازمانی- فرم ع ۲۳ (۴-۷) ت- سازمان امور اداری و استخدامی کشور	۴۹
۵۰	حکم کارگزینی- فرم ع- ۲۲ (۱-۸۲) سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	۵۰
۵۱	قرارداد استخدام بیمانی- فرم ع- ۱۲ (۳-۸۲) ت ۵ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	۵۱
۹	اعداد مبنای جدول حقوق کارکنان دولت	۷۶
۱۰	مناطق جنگی و جنگ زده موضوع تبصره ۲ بند ۸ بخشنامه شماره ۲۷۲۷/د مورخ ۱۳۷۱/۵/۲۰ سازمان امور اداری و استخدامی کشور	۱۰۰
۱/۱۱	فرماندهان همتراز موضوع جزء «الف» بند ۷	۱۰۱
۲/۱۱	فرماندهان همتراز موضوع جزء «ب» بند ۷	۱۰۱
۳/۱۱	فرماندهان همتراز موضوع جزء «ج» بند ۷	۱۰۲
۱۱۶	فرم ارزشیابی مشاغل مدیران- فرم ع- ۷۱ (۷-۶۷) سازمان امور اداری و استخدامی کشور	۱۱۶
۱۲۱	فرم گروه تشویقی «مدیران»	۱۲۱

شماره جدول	شرح جدول	شماره صفحه
۱۲	جدول موضوع ماده ۲ بخشنامه ضوابط انتخاب، انتصاب و تغییر مدیران	۱۲۵
۱/۱۳	فرم معرفی داوطلبان پستهای مدیریتی *	۱۲۹
۲/۱۳	فرم اطلاعات فردی داوطلبان پستهای مدیریتی	۱۳۰
۳/۱۳	اظهارنظر اداره کارگزینی (عناوین مشابه)	۱۳۱
۴/۱۳	اظهارنظر شورا/ کمیسیون تحول اداری دستگاه	۱۳۲
۱۴	فرم میانگین امتیازات	۱۳۳
۱۵	فرم امتیاز نهایی	۱۳۳
۱۶	برگ تشخیص و ارزیابی مشاغل تخصصی و تحقیقی	۱۴۹
۱۷	تخصیص گروه های شغلی ۱۲ و بالاتر به متصدیان مشاغل کارشناسی و تخصصی	۱۵۰
۱۸	شرایط احراز مشمولین طرح طبقه بندی مشاغل هنرمندان کشور (ویژه دارندگان درجات هنری)	۱۵۲
۱۹	فهرست عناوین مشاغل هنری طرح طبقه بندی مشاغل هنرمندان کشور	۱۵۵
۲۰	امتیاز شرایط نامساعد محیط کار هنرمندان	۱۵۷
۱/۲۱	فهرست عوامل امتیازی موضوع قسمت اخیر تبصره ۲ ماده ۷ طرح طبقه بندی مشاغل هنرمندان کشور	۱۵۸
۲/۲۱	امتیاز عناوین معتبر ملی، منطقه ای و استانی	۱۵۸
۲۲	شرایط پذیرش ارزشیابی مجدد برای ارتقا به درجات هنری ۴ و بالاتر و نیز اعطای درجه هنری	۱۵۸
۲۳	فرم ارزشیابی هنرمندان کشور (قابل تخصیص به گروه های ۱۲ الی ۱۶ جدول حقوق)	۱۵۹
۱/۲۴	عوامل تعیین درجات هنری و حدنصاب امتیازات درجات هنری	۱۶۵
۳/۲۴	فهرست عناوین مشاغل و رشته های هنری موضوع ضوابط ارزشیابی هنرمندان هنرهای سنتی در رشته های کتابت، نگارگری و هنرهای صنایع کل کشور	۱۶۶
۳/۲۴	حدنصاب امتیازات مکسبه از عوامل درجات هنری	۱۶۶
۲۵	مشاغل مشمول آیین نامه ارزیابی مشاغل رشته های پزشکی	۱۷۱
۲۶	خدمت تمام وقت معلمان کشور	۲۰۸

سر آغاز

ما بران مقصد عالی نتوانیم رسید
هم مگر پیش نهد لطف شما گامی چند

از زمانی که طرح طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل - به موجب قانون استخدام کشوری برای دستگاه های اجرایی کشور تهیه و در تاریخ ۱۳۵۲/۷/۱ به اجرا گذارده شد، در مراحل مختلف، حسب نیاز دستگاه های اجرایی، مجموعه های شرح رشته های شغلی، با انجام اصلاحات، همراه با ضوابط و دستورالعمل های اجرایی از سوی سازمان امور اداری و استخدامی کشور (سابق) و سپس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، چاپ و در اختیار مراجع ذیربط قرار می گرفت. علاوه بر مجموعه های فوق مؤسسات غیر دولتی نیز به صورت پراکنده و گاه نامناسب به تهیه و تکثیر مطالبی از این دست مبادرت می ورزیدند که از نظر کاربردی، پیوستگی و اجرا از انسجام لازم برخوردار نبود و در نتیجه امکان بهره برداری مناسب از آنها وجود نداشت. از این رو، با توجه به اینکه از نخستین روزهای اشتغال در سازمان امور اداری و استخدامی کشور (سابق) همواره در جریان جزئیات تهیه، تدوین و انجام اصلاحات ضوابط و آیین نامه های اجرایی و چگونگی تدوین رشته ها و رشته های شغلی قرار داشتیم، بر آن بودم در زمانی مناسب چنین مجموعه ای که مهم ترین زیرساخت بنیادین نظام اداری و اجرایی کشور در ارتباط با نیروی انسانی است، را به صورت کامل، منسجم و قابل استفاده فراهم نموده تا در دسترس خواهندگان قرار گیرد. لذا با تلاش و کوشش فراوان و در چهارچوب الگوهای استاندارد و با رعایت اولویت از لحاظ مقررات اجرایی، کدگذاری رشته ها، گردآوری، چاپ و نشر رشته ها و رشته های شغلی با آخرین اصلاحات با کیفیت ویژه در دستور کار انتشارات فرمیش قرار گرفت.

اینک مجموعه حاضر که دربردارنده آیین نامه های اجرایی و مصوبات، بخشنامه ها و دستورالعمل ها با آخرین پیوستها و اصلاحات، همراه با کلیه شرح رشته های شغلی مصوب شورای امور اداری و استخدامی کشور است، به منظور مراجعه مدیران و کارشناسان و کلیه مسئولین اجرایی و نیز پژوهشگران و استادان فن، گردآوری و تهیه شده است، با این امید که در پاسخ به نیازهای دستگاه های اجرایی و کارشناسان گامی مفید و کارآمد برداشته شده باشد.

پیشاپیش از صاحب نظران و پژوهشگران که با رهنمودها و نقد و نظر برای مرتفع ساختن نقایص کار در چاپ های بعدی ما را یاری خواهند کرد صمیمانه سپاسگزاریم و چشم امید داریم که در اشاعه هر چه بیشتر مدارک و مستندات قانون اجرایی کشور در میان مدیران و فرهیختگان، گامی هر چند کوچک برداشته باشیم.

یوسف رونق

پیشگفتار

نخستین مجموعه مقررات استخدامی کشور در سال ۱۲۸۶، با عنوان «حقوق و وظایف» به تصویب رسید که این مقررات کارکنان بخش عمومی را پس از خروج از خدمت و برقراری مستمری بازنشستگی در بر می گرفت. نخستین مجموعه قوانین استخدامی کشور در سال ۱۳۰۱ شامل ۵ فصل و ۷۴ ماده به تصویب رسید. این قوانین در زمینه های مختلف اداری از جمله طبقه بندی مشاغل، مبانی قانونی خاصی را در کشور پایه ریزی نمود تا مشاغل به صورت ساده از ساده ترین تا پیچیده ترین مرتبه دسته بندی شوند.

در پی توسعه و گسترش تجارت و صنعت، قانون فوق به سرعت کاربرد خود را از دست داد و در سال ۱۳۳۴، سازمانی به نام «سازمان طبقه بندی مشاغل» برای تحقق هدفهای زیر تشکیل گردید:

۱. ایجاد ثبات در تمام خدمات دولتی؛

۲. تهیه طرح طبقه بندی مشاغل برای دستگاه های دولتی ایران؛

۳. تأسیس اداره کل کارگزینی برای اداره صحیح امور کارگزینی؛

۴. بهبود روشهای کار در دستگاه های اداری دولتی.

سازمان مذکور ۷۵۰۰ شغل دولتی را مورد بررسی قرار داد که منجر به تدوین اجرای شرح طبقات مشاغل گردید. اما در سال ۱۳۳۸، بدون اینکه در ماهیت وظایف سازمان مذکور تغییر ایجاد گردد، به «سازمان خدمات کشوری» تغییر نام یافت. به رغم تمام اقدامات انجام شده اجرای طرح در عمل دشوار و مستلزم اقدامات و تغییرات دیگر بود. در سال ۱۳۴۰، «شورای عالی اداری کشور» ایجاد شد و سازمان خدمات کشوری با کارمندان خود به شورای مذکور منتقل گردید.

قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵

از مهمترین اقداماتی که در طول حیات ۵ ساله این شورا انجام گردید، فراهم آوردن موجبات تهیه و تنظیم قانون استخدام کشوری بود و پس از سالها انتظار لایحه قانون مذکور در تاریخ ۱۳۴۵/۳/۳۱، به تصویب رسید. بر طبق ماده ۱۰۳ این قانون، «سازمان امور اداری و استخدامی کشور» به جای «شورای عالی اداری کشور» تأسیس شد و لذا با تصویب مبانی قانونی مربوط و ایجاد سازمان مسئول در این زمینه، فعالیتهای اصلی و اساسی در زمینه طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل آغاز شد که در واقع طرح طی دو مرحله در کشور پیاده گردید:

الف) اجرای مرحله اول قانون استخدام کشوری: در تاریخ ۱۳۴۷/۱/۱، در اجرای مرحله اول قانون استخدام کشوری براساس مدرک تحصیلی کارکنان، گروه موقت تعیین گردید. براساس ماده ۱۳۳ قانون استخدام کشوری کارکنان براساس مدارک تحصیلی در گروه های موقت هفتگانه قرار گرفتند و براساس ماده ۱۳۷ مستخدمان غیر رسمی که در تاریخ ۱۳۴۵/۳/۳۱ در استخدام دولت بودند، به مستخدم رسمی تغییر یافتند.

ب) اجرای مرحله دوم قانون استخدام کشوری: مرحله دوم این قانون که شامل گروه قطعی کارکنان براساس طرح طبقه بندی مشاغل بود به استناد مواد ۲۴، ۲۵ و ۳۰ قانون استخدام کشوری تحقق یافت.

براساس مفاد مندرج در مواد ۲۴ و ۲۵ قانون استخدام کشوری، وظایف، مسئولیتها و شرایط احراز مشاغل وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و رسته های مشاغل مذکور توسط سازمان امور اداری و استخدامی کشور (سابق) تعیین گردید.

در تاریخ ۱۳۵۲/۷/۱، مجموعه شرح رشته های شغلی دستگاه های دولتی مشمول قانون استخدام کشوری در هفت مجموعه و یک جلد آیین نامه اجرایی طرح طبقه بندی مشاغل تهیه و جهت اجرا به دستگاه های دولتی ابلاغ گردید و اجرای آن نیز از طریق تشکیل کمیته هایی به نام کمیته اجرایی مرحله دوم قانون استخدام کشوری در هر یک از دستگاه های دولتی انجام گرفت.

اصلاحات و تغییرات رسته های طرح

با توجه به مسائل و شرایط حاکم بر نظام اداری، در سال ۱۳۵۶ و نیز طی سالهای ۱۳۶۱ تا ۱۳۶۳، در مجموعه های فوق اصلاحاتی کلی صورت پذیرفت و رسته های مذکور مورد تجدیدنظر و اصلاح قرار گرفت. شرکتهای دولتی مشمول «مقررات استخدامی شرکتهای دولتی» مصوب ۱۳۵۳/۳/۵ موضوع بند «ج» ماده ۲ قانون استخدام کشوری و در اجرای مواد ۱۱ و ۱۷ این مقررات، طرح طبقه بندی جداگانه ای دارند. لیکن به موجب مواد ۱ و ۳ قانون نظام هماهنگ پرداخت، کلیه کارکنان بخش مشمول قانون استخدام کشوری و شرکتهای دولتی مصوب ۱۳۵۲/۳/۵، از لحاظ طرح طبقه بندی مشاغل شرایط یکسانی را پیدا کرده اند. لذا در سال ۱۳۷۰، با اجرای قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت، طرح مجدداً مورد اصلاح قرار گرفت و با قانون مذکور تطبیق داده شد. با تصویب طرح های تحول اداری در سال ۱۳۸۰ در هیأت وزیران، مجموعه های شرح رشته های شغلی مورد بازنگری مجدد واقع شد و تغییرات عمده ای در آنها صورت گرفت. لازم به یادآوری است، علاوه بر تغییرات کلی همواره برخی از رشته های شغلی به صورت موردی، اصلاح شدند و یا تغییر یافتند؛ در مواردی نیز رشته های شغلی جدیدی به مجموعه ها اضافه شد و یا از آنها حذف گردید که کلیه این تغییرات و اصلاحات تا تاریخ تدوین در این مجموعه درج گردیده است.

تعاریف و اصطلاحات کلیدی طرح

برخی از اصطلاحات و تعاریف کلیدی که به دلیل تکرار و کاربرد اجرایی آنها در مجموعه، می بایست مدنظر قرار گیرند به شرح زیر می باشند:

۱- **طرح طبقه بندی مشاغل:** عبارت است از شرح رشته های شغلی، فهرست تخصیص، مقررات، دستورالعمل و آیین نامه اجرایی.

۲- **پست سازمانی:** مجموعه وظایف و مسئولیتهایی است که به موجب قانون به صورت مستمر یا غیر مستمر برای ارجاع به یک فرد در نظر گرفته می شود.

۳- **انتصاب:** گماردن مستخدم به پست سازمانی.

۴- **طبقه شغلی:** عبارت است از یک یا چند پست سازمانی یا شغل مستمر که از نظر وظایف و مسئولیتها و دشواری انجام دادن کار با یکدیگر مشابه یا یکسان باشند؛ به نحوی که بتوان آنها را تحت عناوین طبقه واحدی قرار داد و شرایط احراز یکسان برای آنها نوشت و حقوق مساوی به متصدیان آنان پرداخت نمود.

۵- **رشته شغلی:** عبارت است از یک یا چند طبقه شغلی که از لحاظ نوع کار مشابه اند اما از لحاظ اهمیت و دشواری وظایف و مسئولیتها دارای درجات مختلف هستند؛ مانند کارگزین، کتابدار و ... طبقه یک هر رشته شغلی از لحاظ اهمیت در پایین ترین سطح و آخرین طبقه در بالاترین سطح آن رشته شغلی قرار دارد.

۶- **شرح رشته شغلی:** عبارت از شرحی است که مشخص کننده وظایف، مسئولیتها و شرایط احراز مشاغل قابل تخصیص به یک رشته شغلی مشخص است و حاوی عنوان، تعریف، نمونه وظایف و مسئولیتها، حداقل شرایط احراز، تاریخ تصویب و شماره تشخیص که خود مبین رسته، رسته فرعی، رشته شغلی و طبقات مشاغل است، می باشد.

۷- **شرایط احراز شغل:** عبارت است از حداقل خصوصیات فکری، جسمی و یا سایر نیازهای مربوط که برای انجام وظایف و مسئولیتهای پستهای قابل تخصیص در آن رشته شغلی در نظر گرفته می شود. اهم این عوامل عبارت اند از: تحصیلات، تجربه، دوره آموزشی، کارآموزی و ...

۸- **شماره تشخیص:** شماره تشخیص یا کد رشته شغلی از ۷ رقم تشکیل شده است. این ارقام از سمت چپ به راست بدین صورت است: رقم اول: رسته، رقم دوم و سوم: رسته فرعی، رقم چهارم و پنجم: رشته شغلی، رقم ششم و هفتم: تعداد طبقه شغلی.

۹- **گروه:** مشخص کننده سطوح مختلف طبقات شغلی است که حداقل و حداکثر حقوق طبقات شغلی مربوط را تعیین می کند و به یکی از مراتب ۲۰ گانه جدول موضوع ماده ۱ قانون نظام هماهنگ پرداخت اشاره دارد.

۱۰- **رسته:** عبارت است از مجموعه رشته های شغلی که از لحاظ نوع کار، حرفه، رشته تحصیلی و تجربی وابستگی نزدیک دارند و همراه با هم طیف حرفه ای وسیعی را تشکیل می دهند؛ مانند، رسته اداری و مالی، خدمات و ...

۱۱- **رسته فرعی:** در یک رسته، رشته های شغلی که از نظر نوع کار، حرفه و شرایط احراز وابستگی بیشتری دارند، در یک رسته فرعی قرار می گیرند؛ مانند، رسته فرعی امور مالیاتی در رسته اداری و مالی و ...

۱۲- **تخصیص:** عبارت است از قرار دادن پست مستخدم در طبقه شغلی مرتبط و سپس قرار دادن آن طبقه در یکی از گروه های جدول حقوقی.

مبانی قانونی طرح طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل

در ماده یک قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ مجلس شورای اسلامی، جدولی با ۲۰ گروه جایگزین جدول موضوع ماده ۳۲ قانون استخدام کشوری شده است. لازم به یادآوری است که براساس ماده ۱۳ مقررات استخدامی، شرکتهای دولتی مصوب سال ۱۳۵۲، جدول حقوق ماهانه مستخدمان شرکتهای دولتی همان جدول حقوق موضوع ماده ۳۲ قانون استخدام کشوری و ضریب ریالی مربوط و تغییرات بعدی و اصلاحات بعدی آن، می باشد.

مبانی قانونی که به موجب قانون مذکور موجب اصلاحات طرح طبقه بندی مشاغل شده است، عبارت اند از:

۱. مواد قانونی مرتبط به طبقه بندی در قانون استخدام کشوری

ماده ۲۴- سازمان امور اداری و استخدامی کشور مکلف است تمام مشاغل وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی مشمول این قانون را مورد بررسی قرار دهد و با کسب نظر مشورتی این وزارتخانه ها و مؤسسات، وظایف و مسئولیتهای هر یک را مشخص و بر این اساس شرایط احراز هر شغل را تعیین کند و در هر موردی که این شرایط تعیین شد، وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی مکلف اند در انتصابها شرایط احراز آن مشاغل را رعایت کنند.

ماده ۲۵- سازمان امور اداری و استخدامی کشور مکلف است هر یک از مشاغل وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی مشمول این قانون را در یکی از رسته ها قرار دهد.

تبصره ۱- مستخدمان رسمی به اقتضای شغلی که برای تصدی آن استخدام شده اند یا می شوند، در یکی از رسته های شغلی قرار خواهند گرفت.

تبصره ۲- سازمان امور اداری و استخدامی کشور می تواند با کسب نظر وزارتخانه ها یا مؤسسات دولتی در داخل هر یک از رسته ها به اقتضای نوع شغل، رشته های تخصصی تشخیص دهد.

ماده ۲۸- وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی مکلف اند در فواصل زمانی معین شایستگی و استعداد مستخدمان رسمی را مورد بررسی قرار دهند و نتیجه را در پرونده استخدامی مستخدم منعکس کنند.

این سنجش به نحوی صورت خواهد گرفت که موجب ارشاد مستخدم و معرف استحقاق او برای تصدی مقام یا ترفیع یا تغییر شغل و یا نشان دهنده لزوم گذراندن دوره کارآموزی جدید باشد.

ماده ۳۰- سازمان امور اداری و استخدامی کشور تمام مشاغل وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی مشمول این قانون را براساس اهمیت وظایف و مسئولیتهای و شرایط تصدی مشاغل بر مبنای معلومات و تجربه طبقه بندی می کند و در یکی از گروه های جدول یا جدولهای حقوق قرار می دهد.

ماده ۳۶- تغییر گروه مستخدم رسمی با رعایت شرایط زیر امکان پذیر است:

الف) در گروه جدید پست سازمانی بدون متصدی وجود داشته باشد.

ب) مستخدم واجد شرایط لازم برای تصدی شغل گروه جدید باشد.

ج) مستخدم از لحاظ معلومات لازم برای تصدی شغل گروه جدید، از عهده آزمونها برآید.

براساس تبصره ۲ همین ماده می توان در صورت لزوم و با رضایت مستخدم، پستی در گروه پایین تر به مستخدم ارجاع کرد که در این صورت مستخدم در همان پایه ای از گروه جدید قرار خواهد گرفت که در گروه قبلی دارا بوده است و تفاوت حقوق گروه جدید با گروه قبلی را دریافت خواهد کرد و برای تعیین حقوق، آمادگی به خدمت، بازنشستگی و وظیفه مبنای محاسبه قرار خواهد گرفت. در غیر این صورت مستخدم آماده به خدمت خواهد شد. ضمناً مواد ۱۳۳ و ۱۳۷ قانون استخدام کشوری در ارتباط با طرح طبقه بندی مشاغل در دستگاه های بخش مشمول قانون در مرحله تطبیق کاربرد داشته است.

۲. طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل در شرکتهای دولتی

مبنای قانونی و مقررات مربوط به طرح طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل در شرکتهای دولتی مشمول مقررات استخدامی موضوع بند «پ» ماده ۲ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۵۲ قبل از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت به شرح زیر است:

ماده ۱۱- شرکت مکلف است براساس اهمیت وظایف و مسئولیت ها و شرایط احراز مشاغل، تمام مشاغل مستمر شرکت را طبقه بندی و ارزیابی کند و به گروه های مربوط تخصیص دهد.

تبصره ۱- طرح طبقه بندی مشاغل که شامل دستورالعمل ارزیابی مشاغل و همچنین دستورالعمل اجرایی طرح، شرح وظایف و شرایط احراز طبقات مشاغل و فهرست تخصیص طبقات مشاغل به گروه هاست، پس از تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور قابل اجراست.

تبصره ۲- در مواردی که ضرورت ایجاب کند شرح وظایف و شرایط احراز طبقات مشاغل اصلاح شود، مشاغل تغییر یافته و همچنین مشاغل مستمر جدید به ترتیب مندرج در تبصره ۱ این ماده ارزیابی و به گروه های مربوط تخصیص می یابد.

ماده ۱۷- ارتقای مستخدم از یک گروه به گروه بالاتر با رعایت شرایط زیر خواهد بود:

(الف) در گروه جدید شغل بدون تصدی وجود داشته باشد.

(ب) مستخدم شرایط احراز شغل گروه جدید را از لحاظ تجربه و تحصیل دارا باشد.

توضیح: با توجه به مبنای فوق، برخی از شرکتهای دولتی مشمول مقررات استخدامی شرکتهای دولتی (مصوب ۱۳۵۲/۳/۵)، تا قبل از تصویب قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت، تا سال ۱۳۷۰، طرح های خود را برحسب شرایط، مأموریت و هدفهای مربوط تهیه و پس از تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور اجرا می کردند و برخی دیگر طرح عمومی را به اجرا در می آوردند.

ضمناً دستگاه های اداری مشمول مقررات استخدامی خاص، برحسب هدفها و مأموریت، به همین منوال عمل می کردند.

۳. مبنای در قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان و آیین نامه اجرایی آن

ماده یک قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت: حقوق مبنای مستخدمان رسمی مشمول قانون استخدام کشوری و مقررات استخدامی شرکتهای دولتی مصوب سال ۱۳۵۲، برابر است با حاصل ضرب

ضریب حقوق موضوع ماده ۳۳ قانون مذکور در عدد مبنای گروه مربوط به شرح جدول شماره ۹ صفحه ۷۶ که جایگزین جدول حقوق ماده ۳۲ قانون استخدام کشوری می‌شود.

تبصره یک ماده یک قانون نظام هماهنگ پرداخت: گروه‌های ورودی مستخدمان مشمول این قانون با در نظر گرفتن مقاطع تحصیلی، نوع و حساسیت شغل، اهمیت وظایف، میزان مسئولیتها و بر حسب رشته‌ها و رشته‌های مختلف شغلی در یکی از یازده گروه اول جدول موضوع ماده یک قرار می‌گیرد.

تبصره دو ماده یک قانون نظام هماهنگ پرداخت: اعداد مبنای حقوق ماهانه مقامات و هم‌تراز آنان به شرح زیر و با اعمال ضریب ماده یک قابل پرداخت خواهد بود: الف) معاونین وزرا (۱۷۰۰، ب) استانداران، سفرا (۱۸۰۰، ج) وزرا و نمایندگان مجلس شورای اسلامی، معاونین رئیس جمهور، معاونین قوه قضائیه و رئیس کل دیوان محاسبات (۱۹۰۰، د) معاون اول رئیس جمهور، نواب رئیس مجلس شورای اسلامی و اعضای شورای نگهبان (۲۰۰۰، هـ) رؤسای سه قوه ۲۲۰۰.

تبصره سه ماده یک قانون نظام هماهنگ پرداخت: مقام‌های مذکور پس از پایان دوران تصدی به ترتیب در بالاترین گروه‌های جدول فوق قرار می‌گیرند و حقوق هریک از آنان براساس عدد مبنای گروه مربوط تعیین خواهد شد.

نخست وزیران دوران انقلاب اسلامی با معاون اول رئیس جمهور هم‌تراز می‌شوند.

گروه «حقوق مبنای» مقام‌ها پس از پایان دوران تصدی به ترتیب زیر خواهد بود:

الف) معاونان وزیران گروه ۱۶؛

ب) استانداران، سفیران گروه ۱۷؛

ج) وزیران، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، معاونان رئیس جمهور، معاونان قوه قضائیه و رئیس

کل دیوان محاسبات گروه ۱۸؛

د) معاون اول رئیس جمهور، نایبان رئیس مجلس شورای اسلامی و اعضای شورای نگهبان ۱۹؛

هـ) رؤسای سه قوه گروه ۲۰؛

ماده ۳ قانون نظام هماهنگ پرداخت: جدول و نحوه ارتقای گروه مستخدمان با در نظر گرفتن

ارزش کار، میزان مسئولیتها، اهمیت وظایف، سوابق تجربی، تحصیلات و ارزشیابی شاغلان تعیین خواهد شد. این موارد در زمان تطبیق حقوق و مزایای کارکنان شاغل و همچنین در اجرای مفاد ماده ۲ این قانون نیز ملاک عمل قرار خواهد گرفت. تعداد گروه‌های قابل تخصیص در هر مقطع تحصیلی، با در نظر گرفتن موارد فوق، ۵ تا ۷ گروه تعیین می‌گردد.

تبصره یک ماده ۳ قانون نظام هماهنگ پرداخت: مستخدمانی که ارتقای گروه می‌یابند، حقوق

آنان براساس عدد مبنای در گروه جدید به اضافه مجموع افزایش‌های سنواتی در گروه قبل، تعیین می‌شود.

تبصره دو ماده ۳ قانون نظام هماهنگ پرداخت: مستخدمانی که مشاغل آنان دارای ویژگیهای

خاص و پیچیده است و از حساسیت بالایی برخوردارند، یا مستلزم مهارت‌های خاص و خارق‌العاده می‌باشد، در یکی از گروه‌های جدول موضوع ماده ۱ قرار می‌گیرند.

تبصره سه ماده ۳ قانون نظام هماهنگ پرداخت: مستخدمانی که به درجه رفیع شهادت نائل شده یا می شوند همواره در دو گروه بالاتر از مستخدمان شاغل همتراز خود قرار می گیرند و براساس گروه تعیین شده از افزایش سنواری سالانه کماکان برخوردار خواهند شد.

تبصره چهار ماده ۳ قانون نظام هماهنگ پرداخت: دولت می تواند در موارد زیر به مستخدمان، یک تا دو گروه تشویقی علاوه بر گروه استحقاقی آنان اعطا کند.

الف) آزادگان؛

ب) جانبازان انقلاب اسلامی؛

پ) رزمندگانی که حداقل ۶ ماه پی در پی یا ۹ ماه متناوب در جبهه های نبرد حق علیه باطل خدمت کرده اند؛

ت) مدیران؛

ث) مستخدمانی که خدمت برجسته انجام داده باشند.

تبصره پنج ماده ۳ قانون نظام هماهنگ پرداخت: مستخدمانی که تنزل گروه می یابند مابه التفاوت حقوق مبنای گروه قبلی با گروه جدید را به اضافه مجموع افزایشهای سنواری قبلی دریافت خواهند کرد.

هرگونه افزایشهای سنواری بعدی این قبیل مستخدمان در گروه جدید و نیز افزایش حقوق ناشی از ارتقای گروه بعدی آنان تا استهلاك کامل از مابه التفاوت مذکور کسر خواهد شد.

تبصره ۶ ماده ۳ قانون نظام هماهنگ پرداخت: تحصیلات غیر رسمی مستخدمانی که قابلیت انطباق با مدارک تحصیلی رسمی را داشته باشند، با مدارک تحصیلی رسمی همتراز خواهد شد.

تبصره الحاقی به عنوان تبصره ۷ به ماده ۳ قانون نظام هماهنگ پرداخت: دولت می تواند به ایشارگرانی که مشمول بندهای «د» و «ه» تبصره ۱ این ماده می شوند علاوه بر گروه های تشویقی یاد شده یک الی دو گروه تشویقی دیگر اعطا کند.^۱

۱- این تبصره به موجب ماده واحده مصوب ۱۳۸۱/۱/۲۱ مجلس شورای اسلامی به ماده ۳ اضافه گردیده است. عین متن ماده واحده و بخشنامه مربوط به شماره ۳/۹۵۲۲۹ ط مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۸ در صفحه ۹۰ آورده شده است.

نمودار و مراحل عملیات طرح طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل^۱

اگر چه مطالعات جداگانه در زمینه های مختلف طراحی، تجزیه و تحلیل شغل، مراحل تدوین طرح طبقه بندی و یا سایر مسائل مربوطه، برای اطلاع از مباحث مرتبط با طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل ضروری است، ولی می توان با توجه به ضرورت امر، مجموعه های طرح طبقه بندی مشاغل را در شکل صفحه بعد نشان داد. این شکل بیانگر فرآیندهای کلی از کوچکترین جزء فعالیتهای یک وظیفه تا تدوین مجموعه رسته های طرح طبقه بندی مشاغل در بخش عمومی است.

معرفی بخشهای کتاب

کتاب حاضر که مجموعه طرح های طبقه بندی مشاغل در بخشهای عمومی دولت است، در دو بخش به شرح زیر گردآوری شده است:

بخش اول شامل مجموعه آیین نامه های مرتبط با طرح طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل، مصوبات و اصلاحات بعدی آن و همچنین طرح های طبقه بندی مدیران، محققان و متخصصان، پزشکان، هنرمندان و معلمان است که تا تاریخ انتشار این کتاب درج شده است.

بخش دوم شامل مجموعه رسته های هشتگانه می شود که به ترتیب عبارت اند از:

۱. رسته امور آموزشی و فرهنگی	۵. رسته خدمات
۲. رسته اداری و مالی	۶. رسته کشاورزی و محیط زیست
۳. رسته امور اجتماعی	۷. رسته فنی و مهندسی
۴. رسته امور بهداشتی و درمانی	۸. رسته فناوری اطلاعات

در اینجا لازم می دانم از تلاشهای بسیار ارزنده سرکار خانم مهندس مریم رونق که در تدوین و تنظیم کتاب اینجانب را یاری نموده اند، تشکر و قدردانی نمایم. همچنین از جناب آقای بیژن کاویانی و سرکار خانم زهره جدیدی، در مقابله متون، و از سرکار خانم فرزانه داننده که در تایپ کمک نموده اند، سپاسگزاری می نمایم.

یوسف رونق

مدیر مسئول انتشارات فرمنش

مدیر عامل و رئیس هیأت مدیره مؤسسه توسعه و بهبود مدیریت

۱- برای مطالعه و بررسی مشاغل مختلف طرح، به کتاب طراحی، تجزیه و تحلیل و طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل، تألیف یوسف رونق، انتشارات فرمنش مراجعه نمایید.

طرح طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل

